

SCHONE RIVIEREN HACKATHON 2022

Challenge: Single-use verpakkingen: hergebruik

Single-use verpakkingen, zoals chips, snoep- en snackverpakkingen staan in de top 5 van meest gevonden afvalproducten langs de rivieren, met voedselverpakkingen op de 8ste plaats. Als afval eenmaal onderweg wordt meegenomen of in de prullenbak beland, wordt het een uitdaging om het niet in het milieu terecht te laten komen. Demografische ontwikkelingen, veranderende consumptiepatronen en meer koopkracht zorgen voor een stijgende trend: de omzet van out-of-home consumptie in Nederland groeide de afgelopen tien jaar met 16,5% (Food Service Instituut Nederland). Naar schatting worden in Nederland jaarlijks meer dan 7 miljard plastic bekens en maaltijdverpakkingen na eenmalig gebruik weggegooid (CE Delft). Om een drastische reductie van eenmalige verpakkingen te bereiken, is het nodig naar een brede implementatie van hergebruikssystemen te kijken. Hoe kunnen we gezamenlijk zorgen voor een (absolute) reductie van single-use plastic verpakkingen door hergebruik?

Challenge

Hoe kan een systeem voor wegwerpbekers breed geïmplementeerd worden en uitgebreid worden naar meerdere producten? Welke juiste maatregelen kunnen horeca en retailers nemen?

Huidige situatie

De Ministeriële Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik gaat deels 1 juli 2023 en deels 1 januari 2024 van kracht, hergebruik wordt de norm. Wegwerpbekers en verpakkingen worden verboden bij consumptie ter plaatse, tenzij het afval wordt ingezameld voor hoogwaardige recycling. Bij consumptie voor onderweg wordt het verplicht een 'bring your own' optie aan te bieden. De markt zal zich klaarmaken voor een nieuw systeem. Ondernemers, zoals horeca en evenementen zijn hier grotendeels verantwoordelijk voor en hebben invloed op de implementatie. Dit geldt ook voor gemeenten, zij bepalen de verordeningen die lokaal worden bepaald tot gebruik van plastic bekens en voedselverpakkingen. In Nederland vinden er meerdere pilots plaats voor hergebruik van bekens, de uitdaging is hoe deze systemen breed geïmplementeerd kunnen worden voor voedselverpakkingen en andere verpakkingen.

Deelnemers

Horecazaken en retailers, brancheverenigingen, verpakkingsindustrie en kunststofproducenten, consumenten, kennisinstellingen, afvalverwerkingsbedrijven, ontwerpers, aanbieders hergebruikssystemen.

Oplossingsrichting

De complexe uitdaging van single-use verpakkingen en afval vraagt om een interdisciplinaire benadering. Om een reductie van single-use producten aan de bron te bereiken, is er inspanning

SCHONE RIVIEREN

van alle actoren in de keten nodig. Denk aan refundsystemen (statiegeld), hoogwaardig hergebruik/hervulbaarheid, gegarandeerde inleverpunten, kleinschalige lokale reinigingssystemen, vernieuwende inleversystemen, regionale of landelijke afstemming op alle processen, end-of-life garantie (goede recycling in eenzelfde soort product), herbruikbaarheid van minstens 50x.

Waar zijn we niet naar op zoek:

Biodegradable materialen, verpakkingen met gezondheidsrisico, inzameling voor recycling.

Criteria voor de oplossing

- Oplossingen hebben een dempend effect op plasticproductie
- Oplossingen hebben een significant effect op terugdringen zwerfafval
- Implementatie van de oplossing is binnen een tijd (of termijn) behaald
- De kosten mogen een succesvolle implementatie niet in de weg zitten
- Oplossingen zijn laagdrempelig
- Oplossingen bieden de mogelijkheid tot schaalbaarheid
- Oplossingen sluiten met voorkeur aan op lokale of landelijke afspraken
- Oplossingen zijn kansrijk om sectorbreed gedragen te worden

Subvragen die bij de challenge horen

1. Hoe ziet een systeem (tussen verkooppunt en consument) voor herbruikbare verpakkingen voor consumptie eruit voor verschillende lokale contexten?
2. Hoe ziet de retourlogistiek eruit? Hoe kan het aanbieden gepaard gaan met de inname van het systeem? Op welke manier wordt gewaarborgd dat de bekertjes en andere meermalige voedselverpakkingen terug in het systeem komen? *in het geval van bring your own is er geen sprake van een retourlogistiek
3. Hoe kan een hergebruik-systeem gebruiksvriendelijk, hygiënisch en betaalbaar zijn voor de verkoper en consument?
4. Hoe kan de overheid passende wetgevende instrumenten inzetten om dit herbruikbare systeem voor verpakkingen te stimuleren?

Bronnen

- Documenten ministeriële regeling:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/03/29/ministeriele-regeling-kunststofproducten-voor-eenmalig-gebruik>
- WeChooseReuse artikelen: <https://wechoosereuse.org/resources/>
- Reactie milieuorganisaties op de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik:
<https://www.plasticsoupfoundation.org/2022/03/maatregelen-tegen-wegwerpplastic-zijn-een-goed-begin-maar-achterpoortjes-moeten-dicht/>

SCHONE RIVIEREN

- Zienswijze milieuorganisaties m.b.t. hergebruik: <https://missionreuse.com/nieuws/meer-hergebruik-in-de-horeca-niet-zonder-passende-wetgeving/>
- Zienswijze milieuorganisaties m.b.t. uitgebreide producentenverantwoordelijkheid: <https://recyclingnetwerk.org/2021/11/11/beleidssuggesties-van-de-milieubeweging-om-upv-voor-zwerfafval-en-reductiemaatregelen-voor-wegwerpplastics-te-versterken/>
- <https://missionreuse.com/projecten/horeca/>
- <https://missionreuse.com/onderzoek/>
- <https://www.plasticsoupfoundation.org/single-use-plastics/producten/>
- <https://www.plasticsoupfoundation.org/2021/10/laat-bedrijven-binnen-een-cirkel-van-100-meter-hun-eigen-stoep-schoonhouden/>

De Schone Rivieren Hackathon is onderdeel van Schone Rivieren, een initiatief van IVN Natuureducatie, Stichting De Noordzee en Plastic Soup Foundation. Schone Rivieren verzamelt met behulp van burgerwetenschap gegevens over de hoeveelheid, samenstelling en herkomst van rivierafval. Er zijn inmiddels meer dan 1000 vrijwillige rivierafvalonderzoekers opgeleid die in het voorjaar en in het najaar metingen uitvoeren. Het onderzoek is het grootste afvalonderzoek in de Nederlandse rivierdelta. De Schone Rivieren-aanpak richt zich op vier O's: Opruimen, Onderzoeken, Ontdekken en Oplossen. Het doel? Plasticvrije rivieren in 2030.